

PAKIET BIBR21 – INSTALOWANIE, OPIS

Pakiet BIBR21 pozwala opracować edycyjnie bazę MAK o strukturze opisanej w publikacji: *Adaptacja formatu MARC 21 dla bibliografii regionalnej / Bożena Bartoszewicz-Fabiańska [et al.] : SBP – Warszawa, 2003. – (Propozycje i Materiały ; 58)*. W stosunku do zasad opisanych w powyższej publikacji wprowadzono następujące zmiany rozszerzające:

1. Dopuszczono 5-członowe kody działów w podpolach 693/a, 699/b,c,d (publikacja nie określa dopuszczalnej liczby członów);
2. W jednym polu 693 lub 699 dopuszczono wypełnianie dwóch spośród podpól e-k.

Pakiet BIBR21 jest nakładką na pakiet MAK w wersji 4.3 i tylko w ramach tego pakietu może działać.

W tej wersji pakietu BIBR21 wprowadzono "windowsowe" odpowiedniki programów: MAKD (MAKDW.EXE), SKSORT (SKSORW.EXE), ZMIANY (ZMIANW.EXE) i MAZAM (MAZAW.EXE), które działają szybciej i mają mniejsze ograniczenia od ich DOSowych wersji. Oznacza to jednak, że pakiet może działać tylko na komputerach zaopatrzonych w system operacyjny Windows 9x, NT, 2000, ME lub XP.

Elementem pakietu BIBR21 jest przykładowa baza BBRM21, której struktura stanowi wzorzec dla baz bibliografii regionalnej opracowywanych przy pomocy pakietu BIBR21. W szczególności, baza BBRM21 posiada zdefiniowaną makrooperację *num*, która jest niezbędna przy realizacji funkcji numerowania dokumentów.

Zaleca się: przed przetwarzaniem, bazę bibliografii "wtopić" do bazy o strukturze takiej jak przykładowa BBRM21. Np. za pomocą programów COP i MAK/import.

Pakiet BIBR21 realizuje swoje funkcje poprzez procedurę edycyjną **BBRZERO**. Opcje tej procedury pozwalają na opracowanie edycyjne bazy BIBLIOGRAFII REGIONALNEJ na 4 sposoby:

- a. wykorzystujący edytor em $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$,
- b. wykorzystujący edytor WORD,
- c. wykorzystujący edytor em $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ oraz program DVIPDFM, przetwarzający całość na format PDF, zawierający "linki" od indeksów do zrębu głównego,
- d. wykorzystujący edytor em $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ oraz program DVIPDFM, przetwarzający całość na format PDF, bez "linków".

Procedura **BBRZERO**, oprócz zwykłych opcji edycyjnych, zawiera opcje *adaptacji formatów*. Opcje te pozwalają na modyfikowanie formatów drukowania w pewnym zakresie co umożliwia wybieranie różnych wariantów wydruku. (Np. rezygnacja z druku haseł przedmiotowych).

W wyniku zastosowania sposobu c. lub d. otrzymujemy kompletną publikację z przykładowymi: stroną tytułową, wstępem, wykazem skrótów i wykazem źródeł. Przy pomocy adaptacji formatów CYR1, CYR2, DYR1 lub DYR2 możemy wyeliminować dowolne z powyższych elementów. W ten sam sposób można zdecydować, które z indeksów mają być włączone do publikacji.

Innym udogodnieniem procedury **BBRZERO** jest uproszczenie czynności zmiany marginesów zarówno dla wydruków jak i dla podglądu na ekranie. Czynności te wykonujemy wybierając opcję "Marginesy / Podgląd".

I. INSTALOWANIE PAKIETU

1. Uwagi wstępne

Pakiet BIBR21 skonstruowany został jako uzupełnienie do pakietu MAK. Dla sprawnego działania tej wersji pakietu wymagany jest pakiet MAK w wersji co najmniej 4.3. Instalowanie pakietu BIBR21 musi być zatem poprzedzone zainstalowaniem pakietu MAK odpowiednio wysokiej wersji. Pakiet BIBR21 mieści się na jednej dyskietce oznaczonej etykietką BIBR21. Dyskietka ta zawiera 2 pliki: PAKY.EXE i INSTBBRY.BAT. (Można te pliki umieścić na dowolnym innym nośniku jak CDrom lub PenDrive.)

Przed przystąpieniem do instalacji pakietu BIBR21 należy ustalić:

- do jakiego napędu (kieszeni) włożymy dyskietkę instalacyjną. Najczęściej będzie to napęd "a:". W dalszym ciągu założymy, że stosowanym napędem będzie napęd "a:";
- na którym twardym dysku zamierzamy zainstalować programy pakietu BIBR21. Musi to być ten dysk, na którym ostatnio zainstalowaliśmy MAKa 4.3. Założymy, że był to dysk "f:".

Jeżeli zainstalowaliśmy MAKa w określonym katalogu (np. \makgen) to do tego samego katalogu powinniśmy doinstalować pakiet BIBR21;

- jaki wybieramy kod polskich liter: "M" - Mazovia, "L" - Latin 2. Znowu, decyzja musi być zgodna z podjętą w trakcie instalowania MAKa 4.3. Założymy, że instalujemy pakiet BIBR21 w wersji "M".

Opiszemy procedurę instalacyjną przyjmując powyższe założenia.

2. Procedura instalacyjna

1. Włóż dyskietkę "BIBR21" do napędu a: i wykonaj instrukcję:

a:\instbbry.bat a: f: \makgen M

- Wykonuj polecenia pojawiające się na ekranie.
Procedura instalacyjna założy roboczy katalog F:\MAKGEN\MAKD\INST w którym przejściowo umieści wszystkie elementy pakietu. Po wykorzystaniu tego katalogu będzie próbowała go usunąć. Wtedy pojawi się pytanie o zgodę na usunięcie wszystkich plików z tego katalogu. Jeżeli wyrazimy zgodę ('Y') to katalog roboczy zostanie usunięty. W przeciwnym przypadku - katalog (niepotrzebny) pozostanie.

- Po zakończeniu instalacji, w katalogu C:\MAKPRAC, automatycznie uruchomi się procedura BBRZERO. Teraz należy wybrać kolejno opcje:

```
"ADMINISTRATOR--BIBREG"  
"Adaptacja nowej wersji BBRZERO"
```

a następnie, w ramach "Adaptacji ...", zrealizować następujące opcje:

```
"Kasowanie zmian lokalnych"  
"Badanie/dobór MONITORA"  
"Wybór DRUKARKI"
```

- Zamknąć procedurę BBRZERO przez naciśnięcie (odpowiednią ilość razy) klawisza F10 i ponownie ją uruchomić w katalogu C:\MAKPRAC. (W systemie Windows, warto utworzyć specjalną ikonkę do uruchamiania BBRZERO.)

3. Struktura pakietu BIBR21

Struktura powiązań procedur *.BAT realizujących funkcje pakietu przedstawiona jest w dodatku A: *Struktura pakietu BIBR21*. Wszystkie procedury *.BAT, do których odwołuje się (kaskadowo) procedura BBRZERO umieszczone są w katalogu .\MAKGEN\MAKD.

II. OPRACOWANIE BIBLIOGRAFII REGIONALNEJ

4. Czynności wspólne

Komputerowe opracowanie bibliografii regionalnej poprzedzają dwie czynności wspólne dla czterech sposobów (em_TE_X, WORD, em_TE_X-PDF i em_TE_X-PDF bez linków) przetwarzania. Są to:

- Wybór bazy.** Należy wybrać opcję o tej nazwie i wprowadzić nazwę bazy wraz ze ścieżką poczem nacisnąć, po kolei, Enter i F7. Pozostałe parametry (*nazwa bazospisu, numer makrorozk.*) nie wymagają zmiany jeżeli baza bibliografii ma strukturę zgodną z bazą BBRM21 zawartą w pakiecie. Raz wybrana baza pozostaje aktualna dla wszystkich pozostałych opcji procedury BBRZERO aż do kolejnego wyboru lub wykonania opcji "Kasowanie zmian lokalnych".
- Numerowanie.** Polega przeglądnięciu całej bazy bibliografii i ustaleniu, przy pomocy sortowania, dla każdego dokumentu w bazie, numeru pozycji, na której pojawi się odpowiedni opis w wydrukowanym zrebie głównym publikacji. Wyliczone numery zostają wpisane do odpowiednich dokumentów bazy w podpolu 090/a. Operacja wymiany zawartości 090/a dokonuje się za pomocą makrooperacji *num* zdefiniowanej w bazie bibliografii.
Realizacja: wybrać opcję *Numerowanie* poczem nacisnąć, po kolei, dowolny klawisz, Enter, F7.

III. EDYCJA BIBLIOGRAFII SPOSOBEM: em_TE_X

5. Opracowanie listy zamian BBR1Y.CEX

Lista zamian BBR1Y.CEX przyporządkowuje kodom liczbowym działów i poddziałów (wpisywanym do podpól 693/a, 699/b,c,d) tekstów tytułów w postaci takiej w jakiej chcemy je widzieć w drukowanej bibliografii.

Wykonanie opcji "Opracowanie listy zamian" spowoduje utworzenie i wyświetlenie na ekranie pliku tekstowego YBR0.CEX z możliwością jego modyfikacji. Plik ten jest podstawą do przygotowania listy zamian BBR1Y.CEX. Zawiera on wiersze następujących typów:

- $\backslash\text{tta}\{00n\}/\backslash\text{tta}\{00n\}/$
Zapis taki opisuje przekodowanie numeru działu (n) na tytuł. Wystarczy w miejsce drugiego wystąpienia "00n" wpisać odpowiedni tytuł działu.
Np., dla działu 5, wiersz: $\backslash\text{tta}\{005\}/\backslash\text{tta}\{005\}/$
zastępujemy przez: $\backslash\text{tta}\{005\}/\backslash\text{tta}\{V. ETNOGRAFIA\}/$
- $\backslash\text{ttb}\{00n00m\}/\backslash\text{ttb}\{00n00m\}/$
Zapis taki opisuje przekodowanie numeru poddziału ($n.m$) na tytuł. Wystarczy w miejsce drugiego wystąpienia "00n00m" wpisać odpowiedni tytuł poddziału 2go stopnia.
Np., dla poddziału 2.5, wiersz: $\backslash\text{ttb}\{002005\}/\backslash\text{ttb}\{002005\}/$
zastępujemy przez: $\backslash\text{ttb}\{002005\}/\backslash\text{ttb}\{5. Geodezja\}/$

- `\ttc{00n00m00k}/\ttc{00n00m00k}/`
Zapis taki opisuje przekodowanie numeru poddziału ($n.m.k$) na tytuł. Wystarczy w miejsce drugiego wystąpienia "00n00m00k" wpisać odpowiedni tytuł poddziału 3go stopnia.
Np., dla poddziału 11.2.4, wiersz: `\ttc{011002004}/\ttc{011002004}/`
zastępujemy przez: `\ttc{011002004}/\ttc{4. Szkolnictwo zawodowe}/`
- `\ttd{00n00m00k00l}/\ttd{00n00m00k00l}/`
Zapis taki opisuje przekodowanie numeru poddziału ($n.m.k.l$) na tytuł. Wystarczy w miejsce drugiego wystąpienia "00n00m00k00l" wpisać odpowiedni tytuł poddziału 4go stopnia.
- `\tte{00n00m00k00l00j}/\tte{00n00m00k00l00j}/`
Zapis taki opisuje przekodowanie numeru poddziału ($n.m.k.l.j$) na tytuł. Wystarczy w miejsce drugiego wystąpienia "00n00m00k00l" wpisać odpowiedni tytuł poddziału 5go stopnia.
- `\zyza{00n000000000000}/\zyza{00n000000000000}/`
Zapis taki, pojawiający się w szczególnym przypadku odsyłacza uzupełniającego (gdy wypełnione jest podpole 699/b a żadne z podpól 699/e,f,g,h,i,j,k nie jest wypełnione), opisuje przekodowanie numeru działu (n) na tytuł. Wystarczy w miejsce drugiego wystąpienia "00n000000000000" wpisać odpowiedni tytuł działu.
Np., dla działu 5, wiersz: `\zyza{005000000000000}/\zyza{005000000000000}/`
zastępujemy przez: `\zyza{005000000000000}/\zyza{ETNOGRAFIA}/`
- `\zyza{00n00m0000000000}/\zyza{00n00m0000000000}/`
Zapis taki, pojawiający się w szczególnym przypadku odsyłacza uzupełniającego (gdy wypełnione jest podpole 699/b a żadne z podpól 699/e,f,g,h,i,j,k nie jest wypełnione), opisuje przekodowanie numeru poddziału ($n.m$) na nazwę. Wystarczy w miejsce drugiego wystąpienia "00n00m0000000000" wpisać odpowiednią nazwę poddziału.
Np., dla poddziału 2.5, wiersz: `\zyza{0020050000000000}/\zyza{0020500000000000}/`
zastępujemy przez: `\zyza{0020050000000000}/\zyza{Geodezja}/`
- `\zyza{00n00m00k0000000}/\zyza{00n00m00k0000000}/`
Zapis taki, pojawiający się w szczególnym przypadku odsyłacza uzupełniającego (gdy wypełnione jest podpole 699/b a żadne z podpól 699/e,f,g,h,i,j,k nie jest wypełnione), opisuje przekodowanie numeru poddziału ($n.m.k$) na nazwę. Wystarczy w miejsce drugiego wystąpienia "00n00m00k0000000" wpisać odpowiednią nazwę poddziału.
Np., dla poddziału 11.2.4, wiersz: `\zyza{011002004000000}/\zyza{011002004000000}/`
zastępujemy przez: `\zyza{011002004000000}/\zyza{Szkolnictwo zawodowe}/`

Po zakończeniu, opisanej wyżej, modyfikacji pliku YBR0.CEX zachowujemy go (Alt, Enter, K(lub Y), Enter) i wybieramy opcję "Akceptacja listy zamian" a następnie "Akceptuj". Ostatnia czynność spowoduje skopiowanie pliku YBR0.CEX do pliku BBR1Y.CEX, którego poprzednia zawartość zostanie zamazana. Możemy zrezygnować z tego wybierając opcję "rezygnuj" lub wybrać domyślny plik BBR1Y.CEX, który jest dostarczany w ramach pakietu BIBR21.

Przygotowany w powyższy sposób plik zamian BBR1Y.CEX będzie wykorzystany podczas komputerowego opracowywania zrzębu głównego bibliografii.

6. Opracowanie elementów bibliografii

W metodzie **emTeX**, poszczególne elementy bibliografii (zrąb główny, indeksy) mogą być opracowywane niezależnie, w dowolnej kolejności. Wybranie dowolnej opcji prowadzi do wyprodukowania pliku *.TEX o określonej dla każdej opcji nazwie. Plik *.TEX jest przetwarzany na postać *.DVI i prezentowany na ekranie przy pomocy odpowiedniego sterownika pakietu emTeX. Opcja "DRUK" pozwala wydrukować plik *.DVI (za pomocą sterownika danej drukarki).

Poniższa tabelka pokazuje nazwy plików *.TEX przyporządkowanych poszczególnym opcjom:

opcja	nazwa pliku
ZRĄB GŁÓWNY (2 kolumny)	BBR.TEX, BSPTR.TEX
ZRĄB GŁÓWNY (1 kolumna)	BSR.TEX, BSPTR.TEX
INDEKS AUTORSKI	YOS.TEX
INDEKS TYTUŁOWY	YTYT.TEX
INDEKS PRZEDMIOTOWY	YPRZ.TEX
INDEKS NAZW KORPORATYWNYCH	YKRP.TEX
INDEKS PROSTY 01	YI01.TEX
INDEKS PROSTY 02	YI02.TEX
INDEKS PROSTY 03	YI03.TEX
INDEKS PROSTY 04	YI04.TEX
WYKAZ CZASOPISM	YCIAS.TEX

Z tych elementów można zmontować kompletną publikację co, jednak, wymaga pewnej znajomości języka TeX.

Plik BSPTR.TEX, powstający (obok BBR.TEX) w wyniku opcji "ZRĄB GŁÓWNY", jest wzorcem, z którego łatwo zbudować spis treści.

Indeksy proste 01–04 są to indeksy oparte na jednym podpolu (odpowiednio 260/a, 260/b, 260/c i 041/a). Można je łatwo adaptować do dowolnych innych podpól poprzez “adaptację formatów”.

IV. EDYCJA BIBLIOGRAFII SPOSOBEM: WORD

7. Opracowanie listy zamian WDBBRY.CEX

Lista zamian WDBBRY.CEX (podobnie jak BBR1Y.CEX dla sposobu: em $\TeX$) przyporządkowuje kodom liczbowym działów i poddziałów (wpisywanym do podpól 693/a, 699/b,c,d) tekstów tytułów w postaci takiej w jakiej chcemy je widzieć w drukowanej bibliografii.

Wykonanie opcji "Opracowanie listy zamian" spowoduje utworzenie i wyświetlenie na ekranie pliku tekstowego YDBBR0.CEX z możliwością jego modyfikacji. Plik ten jest podstawą do przygotowania listy zamian WDBBRY.CEX. Zawiera on wiersze następujących typów:

- $\backslash\text{tta}\{00n\}/\backslash\text{tta}\{00n\}\text{xY}/$
- $\backslash\text{ttb}\{00n00m\}/\backslash\text{ttb}\{00n00m\}\text{yY}/$
- $\backslash\text{ttc}\{00n00m00k\}/\backslash\text{ttc}\{00n00m00k\}\text{zY}/$
- $\backslash\text{ttt}\{00n00m00k00l\}/\backslash\text{ttt}\{00n00m00k00l\}\text{zY}/$
- $\backslash\text{tte}\{00n00m00k00l00j\}/\backslash\text{tte}\{00n00m00k00l00j\}\text{zY}/$
- $\backslash\text{zyza}\{00n000000000000\}/\backslash\text{zyza}\{00n000000000000\}/$
- $\backslash\text{zyza}\{00n00m0000000000\}/\backslash\text{zyza}\{00n00m0000000000\}/$
- $\backslash\text{zyza}\{00n00m00k000000\}/\backslash\text{zyza}\{00n00m00k000000\}/$

Jak widać, są one prawie identyczne z opisanymi w p. 5. (Różnią się najwyżej dwuliterowymi sufiksami: xY, yY, zY.) Zatem podany tam (tzn. w p. 5) opis modyfikacji stosuje się również tutaj z zastrzeżeniem, że wspomniane sufiksy zostaną zachowane.

Po zakończeniu modyfikacji pliku YDBBR0.CEX zachowujemy go (Alt, Enter, K(lub Y), Enter) i wybieramy opcję "Akceptacja listy zamian" a następnie "Akceptuj". Ostatnia czynność spowoduje skopiowanie pliku YDBBR0.CEX do pliku WDBBRY.CEX, którego poprzednia zawartość zostanie zamazana. Możemy zrezygnować z tego wybierając opcję "rezygnuj" lub wybrać domyślny plik WDBBRY.CEX, który jest dostarczany w ramach pakietu BIBR21.

Przygotowany w powyższy sposób plik zamian WDBBRY.CEX będzie wykorzystany podczas komputerowego opracowywania zrzębu głównego bibliografii.

8. Opracowanie elementów bibliografii

W metodzie **WORD**, poszczególne elementy bibliografii (zrąb główny, indeksy) mogą być opracowywane niezależnie, w dowolnej kolejności. Wybranie dowolnej opcji prowadzi do wyprodukowania pliku *.RTF o określonej dla każdej opcji nazwie. Plik *.RTF jest przekazywany edytorowi WORD, który zaprezentuje go na ekranie.

Poniższa tabelka pokazuje nazwy plików *.RTF przyporządkowanych poszczególnym opcjom:

opcja	nazwa pliku
ZRĄB GŁÓWNY (1 kolumna)	BSR.RTF
INDEKS AUTORSKI	YOS.RTF
INDEKS PRZEDMIOTOWY	YPRZ.RTF

V. EDYCJA BIBLIOGRAFII SPOSOBEM: em $\TeX$ -PDF

9. Opracowanie listy zamian BBR1Y.CEX

Opracowanie listy zamian BBR1Y.CEX opisane zostało w p.5. Podany tam opis stosuje się w pełni do sposobu em $\TeX$ -PDF.

10. Opracowanie bibliografii

W metodzie em $\TeX$ -PDF, poszczególne elementy bibliografii należy przetwarzać w kolejności zgodnej z prezentowanym na ekranie wykazem opcji. A więc: indeksy (autorski, tytułowy, przedmiotowy, indeksy proste), wykaz skrótów czasopism, a na końcu ZRĄB GŁÓWNY (2 kolumny) lub ZRĄB GŁÓWNY (1 kolumna). Przetwarzanie zrzębu głównego łączy wszystkie elementy jedną całość jako BBR.TEX, który po przetworzeniu na BBR.DVI zostaje zaprezentowany na ekranie. W połączonej publikacji na początku znajdują się przykładowe: STRONA TYTUŁOWA, WSTĘP, WYKAZ SKRÓTÓW, WYKAZ ŹRÓDEŁ, wygenerowany SPIS TREŚCI i WYKAZ SKRÓTÓW CZASOPISM dalej ZRĄB GŁÓWNY, po którym INDEKSY.

Po wyłączeniu podglądu (przez naciśnięcie **Q**) automatycznie uruchomi się program DVIPDFM (należący do pakietu $\TeX$ Live 6), który przetworzy BBR.DVI na BBR.PDF, a następnie uruchomi program Adobe Reader w celu pokazania BBR.PDF na ekranie. Opisane tu działania wymagają wcześniejszego zainstalowania w komputerze pakietu $\TeX$ Live 6 (patrz Dodatek C) oraz Adobe (Acrobat) Readera.

Podczas przetwarzania w metodzie PDF montowane są "linki" łączące numery w indeksach z pozycjami w zrzębie głównym oraz konstruowane są "zakładki" umożliwiające przechodzenie do wskazanych rozdziałów lub podrozdziałów.

Przetwarzanie indeksów prowadzi do wytworzenia plików *.TEX, które nie opisują kompletnych dokumentów i dlatego nie mogą być zaprezentowane na ekranie. Powstałe pliki *.TEX zostają wmontowane do zrzębu głównego podczas jego przetwarzania.

Poniższa tabelka pokazuje nazwy plików *.TEX, które powstają podczas realizacji poszczególnych opcji oraz plików stanowiących przykładowe teksty dodatkowe.

opcja	nazwa pliku
STRONA TYTUŁOWA	BBRTYT.TEX
SPIS TREŚCI	BSPTR.TEX
WSTĘP	BBRWST.TEX
WYKAZ SKRÓTÓW	BBRSKR.TEX
WYKAZ ŹRÓDEŁ	BBRZRD.TEX
INDEKS AUTORSKI	YOSC.TEX
INDEKS TYTUŁOWY	YTYTC.TEX
INDEKS PRZEDMIOTOWY	YPRZC.TEX
INDEKS PROSTY 01	YC01.TEX
INDEKS PROSTY 02	YC02.TEX
INDEKS PROSTY 03	YC03.TEX
INDEKS PROSTY 04	YC04.TEX
ZRĄB GŁÓWNY (2 kolumny)	BBR.TEX
ZRĄB GŁÓWNY (1 kolumna)	BSR.TEX

Uwaga: Spis treści (plik BSPTR.TEX) powstaje podczas realizacji opcji "ZRĄB GŁÓWNY" a, że spis treści umieszczony jest na początku publikacji, więc dopiero po trzecim przetwarzaniu opcji "ZRĄB GŁÓWNY" spis treści i numeracja stron będą właściwe.

Przykładowe teksty dodatkowe – STRONA TYTUŁOWA, WSTĘP, WYKAZ SKRÓTÓW, WYKAZ ŹRÓDEŁ – należy, oczywiście, dostosować do własnych potrzeb dokonując modyfikacji odpowiednich plików *.TEX. Należy użyć do tego zwykłego edytora tekstu (takiego jak Notatnik lub Edit). Potrzebna tu będzie bardzo ograniczona znajomość $\TeX$ -a, gdyż zmiany będą polegały na zwykłej wymianie tekstów.

VI. EDYCJA BIBLIOGRAFII SPOSOBEM: $\text{em}\TeX$ -PDF (bez linków)

11. Opracowanie listy zamian BBR1Y.CEX

Opracowanie listy zamian BBR1Y.CEX opisane zostało w p.5. Podany tam opis stosuje się w pełni do sposobu $\text{em}\TeX$ -PDF (bez linków).

12. Opracowanie bibliografii

Podobnie jak metodzie $\text{em}\TeX$ -PDF, w metodzie $\text{em}\TeX$ -PDF (bez linków), poszczególne elementy bibliografii należy przetwarzać w kolejności zgodnej z prezentowanym na ekranie wykazem opcji. A więc: indeksy (autorski, tytułowy, przedmiotowy, indeksy proste), wykaz czasopism, wykaz skrótów czasopism, a na końcu ZRĄB GŁÓWNY (2 kolumny) lub ZRĄB GŁÓWNY (1 kolumna). Przetwarzanie zrzębu głównego łączy wszystkie elementy jedną całość jako DDR.TEX, który po przetworzeniu na DDR.DVI zostaje zaprezentowany na ekranie. W połączonej publikacji na początku znajdują się: przykładowe STRONA TYTUŁOWA i STRONA REDAKCYJNA, wygenerowany SPIS TREŚCI, przykładowy WSTĘP, wygenerowany WYKAZ CZASOPISM, przykładowe WYKAZ SKRÓTÓW i WYKAZ ŹRÓDEŁ dalej ZRĄB GŁÓWNY i INDEKSY.

Po wyłączeniu podglądu (przez naciśnięcie **Q**) automatycznie uruchomi się program DVIPDFM (należący do pakietu $\TeX$ Live 6), który przetworzy DDR.DVI na DDR.PDF, a następnie uruchomi program Adobe Reader w celu pokazania DDR.PDF na ekranie. Opisane tu działania wymagają wcześniejszego zainstalowania w komputerze pakietu $\TeX$ Live 6 (patrz Dodatek B) oraz Adobe (Acrobat) Readera.

Podczas przetwarzania w metodzie $\text{em}\TeX$ -PDF (bez linków) "linki" nie są montowane. Uzyskany DDR.PDF ma służyć raczej do celów wydawniczych niż do prezentacji w Internecie lub na nośnikach elektronicznych.

Przetwarzanie indeksów prowadzi do wytworzenia plików *.TEX, które nie opisują kompletnych dokumentów i dlatego nie mogą być zaprezentowane na ekranie. Powstałe pliki *.TEX zostają wmontowane do zrzębu głównego podczas jego przetwarzania.

Poniższa tabelka pokazuje nazwy plików *.TEX, które powstają podczas realizacji poszczególnych opcji oraz plików stanowiących przykładowe teksty dodatkowe.

opcja	nazwa pliku
STRONA TYTUŁOWA	BBRTYT.TEX
STRONA REDAKCYJNA	BBRRED.TEX
SPIS TREŚCI	BSPTR.TEX
WSTĘP	BBRWST.TEX
WYKAZ CZASOPISM	DCZAS.TEX
WYKAZ SKRÓTÓW	BBRSKR.TEX
WYKAZ ŹRÓDEŁ	BBRZRD.TEX
INDEKS AUTORSKI	YOSD.TEX
INDEKS TYTUŁOWY	YTYTD.TEX
INDEKS PRZEDMIOTOWY	YPRZD.TEX
INDEKS PROSTY 01	YD01.TEX
INDEKS PROSTY 02	YD02.TEX
INDEKS PROSTY 03	YD03.TEX
INDEKS PROSTY 04	YD04.TEX
ZRĄB GŁÓWNY (2 kolumny)	DDR.TEX
ZRĄB GŁÓWNY (1 kolumna)	DSR.TEX

Uwaga: *Spis treści (plik BSPTR.TEX) powstaje podczas realizacji opcji "ZRĄB GŁÓWNY" a, że spis treści umieszczony jest na początku publikacji, więc dopiero po trzecim przetwarzaniu opcji "ZRĄB GŁÓWNY" spis treści i numeracja stron będą właściwe.*

Przy opracowywaniu bibliografii metodą **emT_EX-PDF (bez linków)** można skorzystać z opcji "POPRAWIANIE", która prowadzi do menu pozwalającego wybrać dowolny element bibliografii. Zostanie on wyświetlony na ekranie poprzez edytor EDIT jako plik *.TEX. Przy poprawianiu tego pliku warto uwzględnić uwagi i wskazówki zawarte w następnym (VII) rozdziale tej instrukcji. Po wykonaniu jakichkolwiek poprawek należy wykonać jedną z opcji (właściwą "Po poprawkach" aby wprowadzić poprawki do postaci DVI lub PDF.

Przykładowe teksty dodatkowe – STRONA TYTUŁOWA, STRONA REDAKCYJNA, WSTĘP, WYKAZ SKRÓTÓW, WYKAZ ŹRÓDEŁ – należy, oczywiście, dostosować do własnych potrzeb dokonując modyfikacji odpowiednich plików *.TEX. Należy użyć do tego zwykłego edytora tekstu (takiego jak Notatnik lub Edit). Potrzebna tu będzie bardzo ograniczona znajomość T_EX-a, gdyż zmiany będą polegały na zwykłej wymianie tekstów.

Przed przystąpieniem do poprawiania (formowania) tekstów dodatkowych należy uruchomić opcję "POBRANIE tekstów". W wyniku tego, przykładowe teksty dodatkowe zostaną pobrane do katalogu roboczego (C:\MAKPRAC), w którym będą poprawiane (formowane).

VII. OGÓLNE UWAGI O POSŁUGIWANIU SIĘ EDYTOREM T_EX

13. Modyfikacje plików *.TEX

Pliki *.TEX są plikami tekstowymi i mogą być modyfikowane za pomocą edytorów takich jak EDIT (w DOSie) lub NOTATNIK (w WINDOWS).

Po dokonaniu jakichkolwiek poprawek w pliku TEX należy go przetworzyć na postać DVI (*.DVI). Wtedy można wynik poprawek oglądać na podglądzie lub drukować. W przypadku zainstalowania pakietów T_EXLive 6 oraz Adobe Acrobat Reader można plik DVI przekształcić na postać PDF co umożliwi oglądanie i drukowanie przy pomocy Adobe Readera.

Poniżej pokażemy jak powyższe czynności można wykonywać pracując w pełnoekranowym DOSie w katalogu C:\MAKPRAC.

- Przetworzenie pliku NNNN.TEX na NNNN.DVI można uzyskać przez wykonanie instrukcji:
mmex nnnn
- Wyświetlenie pliku NNNN.DVI na ekranie monitora (podgląd) można uzyskać przez wykonanie instrukcji:
wwpb nnnn
- Wydrukowanie pliku NNNN.DVI na drukarce laserowej lub atramentowej można uzyskać przez wykonanie instrukcji:
ddlas nnnn — drukarka laserowa
ddesk nnnn — drukarka atramentowa
- Przetworzenie pliku NNNN.DVI na NNNN.PDF i uruchomienie Acrobat Readera można uzyskać przez wykonanie instrukcji:
ddpdf nnnn

14. Wskazówki dotyczące edycji $\TeX$

1. Zmiana numeracji stron: (dotyczy to metody $\text{em}\TeX$, gdzie zachodzi potrzeba zmontowania całej książki z przygotowanych elementów: zrzębu głównego, indeksów, ...) w każdym ze zbiorów BBR.TEX, BSR.TEX, YOS.TEX, YTYT.TEX, YPRZ.TEX, YKRP.TEX, YCZAS.TEX, ... występuje wiersz:

```
\pageno=1
```

Zamienić cyfrę '1' na dowolną inną oznaczającą numer pierwszej strony, następnie przetworzyć za pomocą MMEX, np: MMEX BBR, MMEX BSR, ... ; drukować jw.

2. **Przenoszenie słów:** jeżeli na ostatecznym wydruku stwierdzimy niewłaściwe przeniesienie słowa to możemy w odpowiednim zbiorze o rozszerzeniu $\TeX$ odnaleźć to słowo i zaznaczyć w nim właściwy podział na sylaby wstawiając w odpowiednich miejscach "\-" (np: sy\ -la\ -ba); następnie ponownie przetworzyć przy pomocy MMEX;
Łamanie wierszy: w miejscu "łamania wiersza" wstawić: '\break' lub '\hfil\break'. W pierwszym przypadku tekst poprzedzający złamanie będzie rozciągnięty tak aby wypełnić szpalte, w drugim – złamany wiersz będzie krótszy.

Łamanie stron: w miejscu, w którym chcemy "wymusić" przejście do nowej strony należy wpisać '\eject' lub '\vfill\eject'. W pierwszym przypadku odstępy między wierszami na stronie zostaną powiększone tak aby wypełnić stronę, w drugim – odstępy między wierszami zachowają wyznaczoną wielkość zostawiając światło na dole strony.

15. Korzystanie z innych niż $\text{em}\TeX$ instalacji $\TeX$ -a

Przy przetwarzaniu plików *.TEX, wyprodukowanych przez pakiet BIBR21, w innych niż $\text{em}\TeX$ instalacjach edytora $\TeX$ należy uwzględnić fakt, że oprócz wymienionych plików potrzebne będą pewne pliki $\TeX$ pobierane z katalogu: .\MAKGEN\EMTEX\TEXINPUT. Są pliki następujące:

```
MKOL.TEX, CZCIONKB.TEX,  
MARGBYR1.TEX, MARGYBR1.TEX, MARGYBR2.TEX, MARGYBR3.TEX, MARGYBR4.TEX,  
MARGYCZ1.TEX,  
MARGCYR1.TEX, MARGYCR1.TEX, MARGYCR4.TEX, MARGYCZ3.TEX,  
MARGDYR1.TEX
```

16. Wywoływanie programu MAKDW w procedurach batch

Parametry wywołania programów SKSORW, ZAMIANW i MAZAW są identyczne jak ich DOSowych odpowiedników natomiast program MAKDW posiada jeden parametr wywołania postaci =XXXX, gdzie XXXX wskazuje *zbiór ustawień* o nazwie ustXXXX.ust.

Zbiór ustawień jest zbiorem tekstowym złożonym z 13 wierszy, z których każdy określa jeden parametr. Pojedynczy wiersz ma następującą strukturę:

```
nazwa parametru :wartość parametru % komentarz
```

Jeżeli w miejsce wartości parametru wpisujemy znak zapytania '?' to program MAKDW wygeneruje pytanie o wartość tego parametru umożliwiając wprowadzenie go z klawiatury.

Jeżeli pierwszym znakiem wartości parametru jest '@' to program MAKDW wybierze wartość odpowiedniego parametru ze zbioru MAKD.PAR, który powstaje w trakcie realizacji opcji **Wybór bazy**.

Jeżeli drugim znakiem 13-go parametru (*tytuł*) jest '#', to program MAKDW rozpocznie działanie bez zatrzymania. W każdym innym przypadku program zatrzyma się pokazując na ekranie wartości parametrów.

Przykład zbioru ustawień (ustbyr1.ust)

```
baza :@s:\bazy\pb\pb %  
spwy :0 %  
zain :@tmp %  
druk :3 %  
dysk :T %  
dek :2 %  
format:BYR1 %  
oddok :1 %  
ldok :* %  
kop :N %  
p1 :0 %  
p2 :0 %  
tytul :+#NNtytul %
```